Hukuk Bölümü 2006/197 E., 2006/187 K.

- **UYUŞMAZLIK BELİRLENMESİNDE İZLENECEK SIRA**

- 2709 S. 1982 ANAYASASI [Madde 157]
- 1602 S. ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ KANUNU [Madde 20]
- 1602 S. ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ KANUNU [Madde 21]
- 1602 S. ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ KANUNU [Madde 44]
- 1602 S. ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ KANUNU [Madde 45]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]

"İçtihat Metni"

O L A Y: Davacılardan P. Bnb. Aygün Hamza Yaşar'ın eşi Suade Yaşar, Söke 11. P. Tug. K. Yard.lığı lojmanlarında kendilerine tahsis edilmiş olan 3 numaralı konutta 15.3.2003 tarihinde banyo yaparken elektrikli termosifonda meydana gelen elektrik kaçağı sebebiyle elektrik çarpması sonucu hayatını kaybetmiştir.

Davacılar vekili, meydana gelen ölüm olayı nedeniyle 7.500.000.000.- TL manevi, 70.000.000.000.- TL maddi tazminatın ölenin eşi ve çocuklarına ödenmesine karar verilmesi istemiyle askeri idari yargı yerinde dava açmıştır.

ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ İKİNCİ DAİRESİ; 24.3.2004 gün ve E:2004/263; K:2004/254 sayı ile, 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 44 üncü maddesinde, davanın görevli yargı yerinde açılıp açılmadığının ilk inceleme sırasında ve davanın esasına girilmeden önce incelenecek hususlar arasında sayıldığı, esasen görevin kamu düzeni ile ilgili olduğu, davanın her safhasında dikkate alınmasının hukuk alanında ihtilafsız kabul edildiği, bu nedenle, işin esasına girilmeden davanın görevli yargı yerinde açılıp açılmadığı hususunun incelendiği, Anayasa'nın 157 nci maddesinde; Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağının belirtildiği, 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 25.12.1981 günlü ve 2586 sayılı Kanun'la değişik 20 nci maddesinde de aynı hükmün yer aldığı, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem veya eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin" bulunması şartlarının birlikte gerçekleşmiş bulunması gerektiği, 1602 sayılı Kanun'un değişik 20 nci maddesinde; Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurların asker kişi sayıldığı, bu hükümler karşısında, gerek davacı çocuklar gerekse müteveffa eşin asker kişi olmadığının açık bulunduğu, 1602 sayılı Kanun'un değişik 20 nci maddesinde öngörülen "asker kişi olma" koşulu gerçekleşmediğinden, davanın görüm ve çözümünün genel idari yargının görevine girdiği sonucuna ulaşıldığı, bu nedenle, davada genel idari yargı görevli bulunduğundan, 1602 sayılı Kanun'un 20, 44/a ve 45/A maddeleri gereğince görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kararın düzeltilmesi yoluna başvurulmayarak kesinleşmiştir.

Davacılar vekili, bu kez, Suade Yaşar'ın ölümünün idarenin hizmet kusurundan kaynaklandığından bahisle, 70.000.000.000.- TL maddi ve 7.500.000.000.- TL manevi olmak üzere 77.500.000.000.- TL tazminatın yasal faizi ile birlikte davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle genel idari yargı yerinde dava açmıştır.

AYDIN 1. İDARE MAHKEMESİ; 1.2.2006 gün ve E:2004/1484 sayı ile, dava dosyasının incelenmesinden, davacı P. Bnb. Aygün Hamza Yaşar'a Türk Silahlı Kuvvetleri Konut Yönergesi hükümlerince tahsis edilen Söke 11. P. Tugay Komutanlığı Lojmanları 3 no'lu konutta eşi Suade Yaşar'ın banyo yaparken elektrik termosifonunda meydana gelen elektrik kaçağı sonucu ölmesinin davalı idarenin hizmet kusurundan kaynaklandığından bahisle maddi ve manevi toplam 77.500.000.000.- TL tazminatın davalı idareden tahsiline karar verilmesi için Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin 2. Dairesine dava açıldığı, anılan Mahkemenin 24.3.2004 gün ve E:2004/263, K:2004/254 sayılı kararı ile, davanın görev yönünden oy çokluğu ile reddedildiği, bu karar üzerine aynı konuda Ankara 1. İdare Mahkemesi'ne dava açıldığı ve anılan Mahkemenin 31.5.2004 gün ve E:2004/1572, K:2004/619 sayılı yetki ret kararı üzerine dava dosyasının İzmir 2. İdare Mahkemesi'ne gönderildiği ve İzmir 2. İdare Mahkemesi'nin 28.9.2004 gün ve E: 2004/1327, K:2004/1080 sayılı yetki ret kararı üzerine dava dosyasının Mahkemelerine gönderildiğinin anlaşıldığı, dava konusu tazminat istemine neden olan olay, davacıya asker olması nedeniyle tahsis edilen askeri lojmanda meydana geldiğinden, dava konusu uyuşmazlığın askeri hizmete ilişkin olduğu, askeri hizmetin yürütülmesi sonucunda ölen şahsın asker kişi olan davacının eşi olması nedeniyle askeri hizmetin yürütülmesi sırasında meydana gelen ölüm nedeniyle oluşabilecek zararlar asker kişi olan davacıyı ilgilendirdiğinden, yukarıda anılan 1602 sayılı Yasa'nın 20. ve 21. maddeleri uyarınca dava konusu uyuşmazlığın görüm ve çözümünün Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görev alanında bulunduğu, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin 2. Dairesi'nin 24.3.2004 gün ve E:2004/263, K:2004/254 sayılı görevsizlik kararı üzerine açılan bu davada, açıklanan gerekçelerle adı geçen Mahkemenin görevli olduğu kanısına varıldığından, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine ve karar alınıncaya kadar davanın incelenmesinin ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: M. Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Coşkun ÖZTÜRK, Serap AKSOYLU, Z. Nurhan YÜCEL, Abdullah ARSLAN ve Levent ÖZÇELİK'in katılımlarıyla yapılan 6.11.2006 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Yasanın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, genel ve askeri idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde genel idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Savcısı Sıddık SOYSAL'ın, davada genel idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacılardan P. Bnb. Aygün Hamza Yaşar'ın eşi Suade Yaşar'ın Söke 11. P. Tug. K. Yard.lığı lojmanlarında kendilerine tahsis edilmiş olan 3 numaralı konutta 15.3.2003 tarihinde banyo yaparken elektrikli termosifonda meydana gelen elektrik kaçağı sebebiyle elektrik çarpması sonucu hayatını kaybetmesi nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararın karşılanması amacıyla maddi ve manevi tazminatın davalı idareden tahsiline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin, askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker

kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu; ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş; 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu'nun 25.12.1981 tarih ve 2568 sayılı Yasa ile değişik 20. maddesinin birinci fıkrasında "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Türk Milleti adına; askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini ve diğer kanunlarda gösterilen, görevleri yapar. Ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda; ilgilinin asker kişi olması şartı aranmaz" denilmiştir.

Buna göre, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem veya eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır.

Olayda, 1602 sayılı Yasa'da öngörülen "idari işlem veya eylemin asker kişiyi ilgilendirmesi" koşulu bakımından, idari işlemin asker kişi hakkında tesis edilmesi ya da idari eylemin asker kişiye yönelik bulunması ve zarar doğurucu etkilerini onun beden bütünlüğü ya da mal varlığı üzerinde göstermesi gerekli ve zorunlu bulunmaktadır.

Oysa, davacılardan Aygün Hamza Yaşar, 1602 sayılı Yasa'nın uygulanması bakımından asker kişi ise de; zarar doğuran eylemin, davacıların sivil kişi olan yakınına yönelik bulunması karşısında, olayda eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" koşulu gerçekleşmediğinden, uyuşmazlığa konu edilen davanın görüm ve çözümü görevi, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'ne değil, genel idari yargı yerine ait bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun reddi gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde GENEL İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Aydın 1. İdare Mahkemesi'nce 1.2.2006 gün ve E:2004/1484 sayı ile yapılan BAŞVURUNUN REDDİNE, 6.11.2006 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.